

انجمن و فدراسیون جهانی کانگ فوتوآ ۲۱
انجمن و دانشکده کانگ فوتوآ ۲۱ استان زنجان
مروری بر استعداد یابی ورزشی و فرهنگی
حمید بیگدلی

چکیده

زمینه و هدف: این مقاله تحت عنوان استعدادیابی در کانگ فوتو آ ۲۱ است که هدف اصلی مقاله یافت استعداد های ورزشی و فرهنگی بخصوص در ورزش کانگ فوتو آ ۲۱ می باشد.

روش: این مقاله یک مطالعه مروری راجب استعدادیابی ورزشی که با استفاده از منابع مربوط به این موضوع که بیشتر این منابع مقاله و تجربیات شخصی بوده مورد بحث بررسی قرار گرفته است.

نتیجه گیری: استعدادیابی ورزشی بخش مهمی از ورزش در جهان است که متاسفانه در کشور ما به این موضوع خیلی توجه نمی شود. استعدادیابی ورزشی باید طوری انجام شود که تمام توانایی بدنی و ورزشی فرد مورد بررسی قرار گیرد.

واژگان کلیدی: مروری، استعدادیابی، ورزش، فرهنگ

استعداد ورزشی به دید مشاهده کننده بستگی دارد. اکثر والدین و مربیان به این موضوع فکر می کنند که ورزشکاران زبده آنها در مسیر موفقیت خود به اهدافی از جمله قهرمانی در ورزش حرفه ای دست یابند. والدین و مربیان به دلیل همین دور اندیشی که گاهی ممکن است به بیراهه نیز کشیده شود، پول و وقت و انرژی بسیار زیادی صرف رسیدن به اهداف خود می نمایند. اما ارزیابی استعداد ورزشی از دید مربیان، استعدادهای کارآموز چیز دشوارتری می باشد، آنها می دانند که ظرفیت برتری در ورزش به ترکیبی از عوامل جسمانی، محیطی، روانی و عاطفی بستگی دارد. و این نکته را نباید فراموش کرد که استعداد، حتی اگر وجود داشته باشد و افراد به آن پی ببرند، باز هم نمی توان برتری ورزشی را تضمین نماید. در این مقاله بر آنیم تا نگرش والدین و مربیان زحمت کشی که بدنبال کشف استعداد های فرزندان و شاگردان خود هستند را به سمت و سوی مناسب سوق دهیم. عوامل مؤثر در فرآیند استعداد یابی :

۱. شناخت مراحل رشد کودک (کودکان در سنین مختلف میزان رشد و توانایی های متفاوتی دارند) ۲. سن مرفولوژی یا ریخت شناسی: کودکان در محیط های زندگی با آب و هوای متفاوت روند رشد و تکامل متفاوتی دارند، ۳. سن بیولوژیک (پیشرفت و تکامل فیزیولوژیکی اندام ها) معیار قرار دادن سن تقویمی موجب اشتباه در انتخاب ورزشکاران می شود، ۴. سن ورزشی: شناخت مناسب ترین سن برای قهرمانی در هر رشته ورزشی خاص (سن قهرمانی رشته شنا و ژیمناستیک پایین در حالی که سن قهرمانی رشته دو و میدانی بالاست) به طرح ریزی برنامه های تمرینی کمک می کند.

دو روش اصلی در شناخت استعداد های ورزشی وجود دارد؛

۱_روش طبیعی یا غیرمنظم: در این روش ورزشکار به صورت اتفاقی در شرایط فعالیت در یک ورزش خاص قرار می گیرد و با توجه به ویژگی های جسمانی و روانی خود به ورزش موردنظر علاقه مند می شود و در این ورزش پیشرفت می کند.

۲_روش علمی یا منظم: در این روش با انجام آزمونها و آزمایش های علمی توسط متخصصان علوم ورزشی، افراد با استعداد به روش علمی شناسایی و به سمت ورزش مناسب راهنمایی می شوند.

بنابراین در کشورهای پیشرفته استعداد یابی در سه مرحله : مرحله اول (۳ تا ۸ سالگی) _ مرحله دوم (۹ تا ۱۵ سالگی) و مرحله سوم در سطوح ملی و قهرمانی صورت می گیرد. بی شک بهترین مرحله استعداد یابی مرحله دوم (۹ تا ۱۵ سالگی) می باشد، این مرحله برای نوجوانانی کاربرد دارد که تجربه تمرینات منظم و منسجم را داشته باشند، نقش روانشناسان ورزشی در این مرحله بسیار مهم است. فلذا باید سن و عوامل مختلف جهت استعداد یابی مدنظر گرفته شود تا زمینه لازم برای ادامه مراحل فراهم شود و هدف اصلی استعداد یابی فراهم کردن زیر ساخت های لازم برای شکوفایی مهارتهای جوانان و نوجوانان میباشد.

بیان مسئله

استعدادیابی ورزشی چیست؟

تصور کنید شما تمام تلاش خود را می‌کنید که در ورزش به موفقیت برسید اما هر باری که تلاش می‌کنید شکست می‌خورید. مثلاً بارها به کلاس های ورزشی مختلفی رفتید تا در آن ها به موفقیت برسید اما نتوانستید. فوتبال، والیبال، شنا، بسکتبال، بدن سازی و... را امتحان کرده اید اما هر بار دست از پا دراز تر برگشته اید. می‌دانید دلیل این همه شکست چیست؟

همه و همه در یک جمله خلاصه می‌شود: شما استعداد ورزشی خود را به درستی نشناخته اید!

اگر از همان اول به سراغ استعدادیابی ورزشی می‌رفتید و ابتدا استعداد خود را در ورزش کشف می‌کردید، دیگر لازم نبود کلاس های مختلف را تست کنید تا شاید یکی از آن ها جواب بدهد. اصلاً هدف از استعدادیابی ورزشی این است که بدانیم باید در چه مسیری حرکت کنیم و از کدام مسیر زودتر به موفقیت می‌رسیم. همان طور که اکثر افراد برای انتخاب شغل به سراغ تست استعداد یابی می‌روند و یا برای انتخاب رشته به دنبال راه های مختلف استعدادیابی هستند، برای موفقیت در ورزش هم باید به دنبال استعدادیابی تخصصی رفت.

سن استعدادیابی ورزشی

یکی از مهم ترین دغدغه هایی که برای والدین وجود دارد، بحث استعداد و استعدادیابی است.

معمولاً یکی از مهم ترین سوالاتی که آن ها می‌پرسند این است که:

از چه سنی باید استعدادیابی ورزشی کودکان را شروع کنیم؟

در جواب شما باید بگویم که طبق تحقیقات محققان و اندیشمندان، ۸۰ درصد هوش و استعداد افراد، تا قبل از ۸ سالگی شکل می‌گیرد. پس فرصت را از دست ندهید و همین الان بسته جامع استعدادیابی و افزایش هوش کودکان را هم تهیه کنید تا بتوانید با استفاده از راه های تقویت هوش و استعداد های کودکان خود، آینده درخشانی را برای آن ها رقم بزنید.

در ادامه به شما راه های کشف استعداد ورزشی را هم خواهیم گفت. اما قبل از آن باید از یکسری اشتباهات در استعدادیابی ورزشی جلوگیری کنیم تا باعث بروز مشکلات نشویم.

استعداد یابی ورزشی

امروزه موفقیت در میداين بين المللی ورزش شاخص توسعه و پیشرفت ملتها است. با نگاهی اجمالی به کشورهایی که در صدر جداول مدالی بازیهای جهانی و المپیک قرار دارند، مشخص میشود این کشورها نه تنها در حوزه زیرساخت های ورزش، بلکه در سایر حوزه های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی توسعه یافته هستند.^(۱) (لازمه موفقیت پایدار در میداين بين المللی ورزش توجه ویژه به امر پشتوانه سازی است.^(۲) طبیعی است پشتوانه سازی کارآمد از طریق توجه صحیح به روشهای علمی استعدادیابی میسر است. استعدادیابی ورزشی فرایند کشف قابلیت های بالقوه ورزشکاران و تعیین انطباق این قابلیتها بر

پارامترهای اساسی و مؤثر در رشته های ورزشی مختلف است.^(۳) به عبارتی دیگر استعدادیابی ورزشی به معنای شناسایی و کشف آن دسته از قابلیت های بالقوه افراد است که قابلیت پروراندن داشته.^(۴) استعدادیابی بهینه در ورزش باید الگویی کارآمد و همه جانبه ارائه دهد و تمام جزئیات را که در نتیجه نهایی دخیل اند، به درستی لحاظ کند.^(۵) طی سالیان اخیر در حوزه مطالعات استعدادیابی سعی بر این بوده است که ابتدا شاخص های تعیین کننده در شناسایی ورزشکاران رشته های مختلف ورزشی به درستی مشخص شود؛ در ادامه هنجار ورزشکاران نخبه این رشته های ورزشی به دست آید تا امکان مقایسه سایر ورزشکاران با ورزشکاران نخبه فراهم شود و از این طریق نسبت به مستعد بودن ورزشکاران تصمیم گیری شود. همچنین برخی پژوهشگران صاحب نظر در حوزه استعدادیابی ورزشی تلاش کرده اند الگوهایی مبتنی بر عوامل ذاتی و اکتسابی ارائه دهند تا از طریق آن غربالگری اولویت های از ورزشکاران صورت گیرد تا در مراحل بعدی بتوان با اطمینان بیشتری نسبت به هدایت ورزشکاران به سمت ورزشی که احتمال موفقیت دارند، اقدام شود.^(۶) معضل اساسی در استعدادیابی ورزشی کمبود روشها و الگوهایی است که پراکندگی زیادی را که بین شاخصهای مؤثر استعدادیابی در حوزه های آنترپومتری، بیومکانیکی، فیزیولوژیکی، روانی و مهارتی وجود دارد، به صورت مجموعه ای از توانایی های فردی در نظر گیرد. به عبارتی سهم همه پارامترهای اساسی و تأثیرگذار در نتیجه، به طور صحیح ملاحظه شود. طبیعی است روش یا الگویی کارآمد و همه جانبه میتواند وحدت رویهای علمی و معتبر برای شناسایی صحیح استعداد های ورزشکاران ایجاد کند.

روش کار

در این مقاله مروری که از نوع توصیفی و مروری است، فرایند کار، با جستجوی کلمات کلیدی استعدادیابی در ورزش، الگوهای استعدادیابی در مقالات پایگاه های اطلاعاتی مقالات از سال های بین سال های ۱۳۸۶-۱۳۹۹ آغاز شد. سپس مطالعات داخلی، که اغلب به تعیین شاخص های اثرگذار و هنجاریابی ورزشکاران نخبه پرداخته اند، رصد شدند. در ادامه به بررسی الگوهای مطرح شده در استعدادیابی ورزشی به همراه نتایج و دستاوردهای شان پرداخته شده است و در پایان الگوی پیشنهادی خود را که در حال حاضر استفاده میکنم، ارائه شده، امیدوارم ارائه این الگو کمک کند تا فرآیند استعدادیابی ورزشی با توفیق بیشتری همراه شود.

یافته ها

فراگیر شدن ورزش و اهمیت جایگاه آن در مناسبات بین المللی توجه فراوانی را از ناحیه دولتها متوجه این پدیده ساخته است. موفقیت کشورها در میدانی بین المللی ورزشی علاوه بر تأثیرات اجتماعی و اقتصادی، نمادی از ثبات و توانمندی های همه جانبه آن کشورها محسوب میشود و یکی از علل سرمایه گذاری بالای کشورها در ورزش قهرمانی و حرفه ای، از این مورد نشأت میگیرد. فرایند کشف ورزشکاران مستعد، برای شرکت در برنامه تمرینی سازماندهی شده، از مهمترین موضوعاتی است که امروزه در ورزش مطرح است

نوری محمدحسین و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان ((مروری بر مطالعات استعدادیابی ورزشی)) مطالعات استعدادیابی ورزشی از سال ۱۹۷۵ با ارائه الگوهای پایه آغاز شد. بعد از سال ۱۹۹۰ به دلیل ضعف های این الگوها و اینکه بیشتر روی شاخص های خاصی تکیه داشتند و توجه کافی به همه حوزه های آنترپومتریکی، فیزیولوژیکی، بیومکانیکی،

روانی و مهارتی نداشتند، مطالعات به سمت تعیین شاخص های استعدادیابی رشته های ورزشی و هنجاریابی ورزشکاران نخبه به صورت تخصصی پیش رفت تا سهم تمام پارامترهای درگیر در نتیجه ملاحظه شود. (۷)

نوحی محمد و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان ((نقش مدیریت استعدادیابی در ورزش های رزمی)) نتایج پژوهش حاضر طی بررسی نظرهای افراد با سابقه مدیریت در فدراسیون رزمی، مربیان تیم های ملی و قهرمانان جهانی و آسیایی (خانم ها و آقایان از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۳) و خبرگان و متخصصان آشنا به مسائل مدیریت استعدادیابی ورزش نشان داد که عوامل اجتماعی، کاهش ترک سازمان توسط افراد مستعد، خالی نماندن منصب های کلیدی و ایجاد خزانه استعداد، از مهمترین عوامل در مدل مدیریت استعدادیابی است. در طول نیم قرن گذشته اوضاع اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و صنعتی جهان آنچنان دستخوش تغییر و دگرگونی بوده است که به زحمت میتوان اندک شباهتی میان ساختار سازمانها در زمان حال و گذشته یافت. (۸)

بحث و نتیجه گیری

مطالعات استعدادیابی ورزشی از سال ۱۹۷۵ با ارائه الگوهای پایه آغاز شد. بعد از سال ۱۹۹۰ به دلیل ضعف های این الگوها و اینکه بیشتر روی شاخص های خاصی تکیه داشتند و توجه کافی به همه حوزه های آنتروپومتریکی، فیزیولوژیکی، بیومکانیکی، روانی و مهارتی نداشتند، مطالعات به سمت تعیین شاخص های استعدادیابی رشته های ورزشی و هنجاریابی ورزشکاران نخبه به صورت تخصصی پیش رفت تا سهم تمام پارامترهای درگیر در نتیجه ملاحظه شود. بنابراین الگوهای نظری معتبر و جدیدتری که توسط صاحب نظران تدوین شده باشد، وجود ندارد. به نظر میرسد اکنون با مطالعات مفصل انجام گرفته در زمینه تعیین شاخص های مؤثر و هنجاریابی ورزشکاران نخبه در سالیان اخیر، میتوان الگوهای کارآمد و همه جانبه آن هم مختص هر رشته ورزشی بهطور اختصاصی مطرح کرد. به عبارتی تمرکز بر شناسایی مهمترین شاخص ها و هنجاریابی ورزشکاران نخبه است. درحالیکه روش یا الگویی که بتواند همه متغیرهای تعیین شده را به عنوان مجموعه ای از توانایی های فرد در نظر بگیرد و در صورت لزوم وزن (درجه اهمیت) متغیرها را نیز ملاحظه کند، وجود ندارد. در واقع یکی از دشوارترین مسائل در خصوص استعدادیابی، تعیین سهم هر یک از عوامل مذکور برای موفقیت در ورزشی خاص است. بدیهی است پیشاپیش مساوی لحاظ کردن سهم همه این عوامل در کلیه ورزشها و حتی در ورزشی خاص کار درستی نخواهد بود. به علاوه، اندازه گیری بعضی عوامل جسمانی و فیزیولوژیکی آسانتر از اندازه گیری عوامل روانی و مهارتی است. بنابراین پیشبینی اجرای موفقیت آمیز ورزشکار در ورزش هایی که عوامل جسمانی و فیزیولوژیکی سهم زیادی در آنها دارند، چندان دشوار نخواهد بود؛ برعکس پیشبینی موفقیت در ورزشهای پیچیده که علاوه بر عوامل جسمانی و فیزیولوژیکی بر مهارت و تصمیم گیری نیز تکیه دارند، دشوارتر خواهد بود. امروزه با پیشرفت علوم مختلف و راهیابی آنان به حوزه های دیگر، پژوهش ها ماهیت بین رشته ای به خود گرفته اند.

- ۱- Bailey, R., Collins, D. The Standard Model of Talent Development and Its Discontents. *Journal of Human Kinetics*. 2013;2, 248-259.
- ۲- Papić, V., Rogulj, N. Identification of sport talents using a web-oriented expert system with a fuzzy module, *Expert systems with applications*. *Journal of Sport Science*. 2009; 36(5), 83-88.
- ۳- Vale, P., Ramos, A., Salgado, B., Correia, P., Martins, J. Differences in technical skill Performance of Portuguese Junior Soccer Players According to competitive level and playing position. Faculty of sport, University of Porto, Porto, Portugal. 2009; 11-34
- ۴- Sadeghi, H., Basatnia, R. Anthropometric and kinematic properties of Hossein Rezazadeh, Iranian world and Olympic champion in snatch weightlifting. *Journal of Sport Medicine Studies*, Sport Sciences Research Institute. 2010; 26, 302-309. [In Persian].
- ۵- تسهیل‌گری بخوانید: تئاتر مردم ستم دیده، آگوستو بوال، ترجمه جواد ذوالفقاری و مریم قاسمی، نشر نوروز هنر.
- ۶- معرفی و روان‌سنجی سیاهه نگرش کودکان به فعالیت‌های بدنی، دکتر محمد کاظم موسوی، ۱۳۸۶
- ۷- نوری محمدحسین، صادقی حیدری، مروری بر مطالعات استعدادیابی ورزشی، تابستان ۱۳۹۷
- ۸- نوحی محمد، شهلائی جواد، هنری حبیب، غفوری فرزاد، نقش مدیریت استعدادیابی در ورزش‌های رزمی، پاییز ۱۳۹۸
- ۹- اسدی نویدی، گودرزی محمود، سجادی سیدنصرالله، علی دوست قهفرخی ابراهیم، بررسی موانع استعدادیابی در ایران، پاییز ۱۳۹۶
- ۱۰- نودهی محمدعلی، دوستی مرتضی، رضوی سیدمحمدحسین، شناسایی الویت بندی شاخص‌های استعدادیابی ورزش جودو در ایران، اردیبهشت ۱۳۹۸